

Fastställt av kommunstyrelsen 25.11.2024 § 252

Arbetsplan för daghemmet Vikingen 2024-2025

Innehåll

Inledning	2
1 Barnomsorgens uppdrag och värdegrund	2
1.1 Målsättningar för verksamhetsåret	3
2 Enhetens kontaktuppgifter och uppgifter om tjänster	3
2.1 Barnantal och avdelningar	3
2.2 Ledning och personal.....	4
2.3 Verksamhetsårets kalendarium och hålltider	5
3 Jämlikhet och jämställdhet	5
4 Hållbar utveckling	6
5 Arbetet med barns delaktighet och inflytande	7
6 Välbefinnande.....	7
7 Leken	8
8 Arbetsätt och lärmiljöer	9
8.1 Mångsidiga arbetsätt	9
8.2 Lärmiljö	10
8.3 Språkutvecklande arbetsätt.....	10
8.4 Pedagogisk dokumentation och planering.....	11
8.5 Digitala arbetsätt och digital kompetens.....	12
9 Omsorg, kost och vila.....	12
9.1 Omsorg	12
9.2 Kost.....	13
9.3 Vila	Fel! Bokmärket är inte definierat.
10 Arbetet med förverkligande av lärområdena inom barnomsorgen.....	14
11 Förundervisningen.....	16
12 Stöd för utveckling och lärande	16
12.1 Allmänpedagogiskt stöd.....	17
12.2 Specialbarnomsorg	18
13 Samarbete med vårdnadshavare.....	19
14 Rutiner för övergångar inom barnomsorgen.....	21
15 Arbetet med utvärdering av verksamheten.....	21
16 Beskrivning av religiösa evenemang och verksamhet med inslag av religionsutövning ...	22

Inledning

I enlighet 2 § del II i LL (2020:32) om barnomsorg och grundskola varje gruppfamiljedaghem, daghem och fritidshem upp en arbetsplan som beskriver hur verksamheten ska genomföras. I arbetsplanen ska beskrivas hur verksamheten genomför barnomsorgens målsättning och enhetens ska precisera och tydliggöra de metoder enheten använder för att uppfylla målsättningar och riktlinjer som slagits fast i lagen och läroplanen. Daghemsföreståndaren ansvarar över att arbetsplanen sammanställs i samråd med personalen. Vårdnadshavarna ska informeras om innehållet i arbetsplanen. Arbetsplanen ska godkännas av kommunen.

Arbetsplanen ska fungera som ett komplement till läroplanen för att tydliggöra och konkretisera hur enheten arbetar och vilka rutiner som finns gällande de övergripande områdena. Arbetsplanen är ett sätt för enheten att förtydliga det arbetet som görs utåt gentemot dem som kanske inte tar/tagit del av läroplanen för barnomsorgen. Med tanke på detta är mallen för arbetsplan utarbetad med utdrag ur läroplanen vid varje kapitel.

1 Barnomsorgens uppdrag och värdegrund

Barnomsorgen bygger på uppfattningen om barndomens egenvärde. Varje barn är unikt och värdefullt precis så som det är. Alla barn har rätt att bli hörda, sedda, tagna i beaktande och förstådda som individer och som medlemmar i sin grupp. Barnets bästa ska komma i första hand, att barnet har rätt att må bra, få omvårdnad och skydd, att barnets åsikter ska beaktas samt att barnet ska behandlas likvärdigt och att barnet inte får diskrimineras. Verksamheten ska vara inkluderande och ordnas i samarbete med vårdnadshavarna. Varje barn har rätt till lärande som kännetecknas av uppmuntrande respons och öppet bemötande. God omsorg är grunden för barnets välmående och lärande och är en viktig del i den dagliga verksamheten. Barnet ska bemötas utifrån sin egen identitet, sina egna förutsättningar, erfarenheter, upplevelser och tankar.

Det ligger i varje personals uppdrag att aktivt arbeta för att den gemensamma värdegrunden i verksamheten förverkligas. Alla som arbetar i verksamheten behöver reflektera över sin egen del som påverkare och ta till sig den värdegrund som formuleras i läroplanen för barnomsorgen på Åland.

Vikingen har arbetat fram en vision som lyder:

En trygg och nyfiken Viking på väg att upptäcka nya saker.

Vår värdegrund bygger på uppfattningen att varje barn är unikt och värdefullt, precis som det är. Vi strävar därför efter att bemöta varje barn efter dess egna förutsättningar och erfarenheter.

Vi vill skapa en trygg och inspirerande miljö, där såväl barn, vårdnadshavare som personal trivs och har roligt tillsammans. En god omsorg, där barnets bästa kommer i första hand, är grunden för vår verksamhet.

Varje barn har rätt till lärande. Personalen hjälper, stöttar och uppmuntrar barnet till lärande, vilket stärker deras självkänsla och jaguppfattning. Vi fokuserar på barnets styrkor, samtidigt som vi stöttar dem utifrån deras egna förutsättningar och behov.

1.1 Målsättningar för verksamhetsåret

Alla enheter ska inför varje nytt verksamhetsår planera vilka delområden i läroplanen man väljer att fokusera på under året. Vad man väljer att formulera som specifika målsättningar ska synas i enhetens hela verksamhet under läsåret. Enhetens specifika målsättningar kan handla om att fokusera på områden som konstaterats vara utmanande i enhetens interna utvärdering (t.ex. att utveckla det språkutvecklande arbetssättet för att främja barnens språkutveckling) eller teman som formulerats av landskapsregeringen som ska genomsyra (Åland 100, fokusområden inom implementeringen av läroplanen) verksamheten.

Daghemmet Vikingens gemensamma mål för detta läsår är att stärka barnets intresse och nyfikenhet för skapande, kultur och estetiska uttrycksformer.

Östans mål är att barnen erbjuds uppleva och testa olika estetiska uttrycksformer, bland annat sång och ritande. De får testa olika instrument och ta del av sånglekar och traditionella barnsånger utgående från intresset i barngruppen.

Västans mål är att genom estetiska uttrycksformer i sagans värld främja barnets förmåga att uttrycka sig verbalt och kroppsligt.

Sunnans mål är att erbjuda barnen möjlighet att konstruera, forma och skapa genom att använda olika material och tekniker. Vi kommer att jobba främst med vattenfärg där vi prövar olika tekniker, verktyg och material.

2 Enhetens kontaktuppgifter och uppgifter om tjänster

2.1 Barnantal och avdelningar

Daghemmet Vikingen har tre avdelningar.

ÖSTAN har plats för 16 barn i åldern 1 - 3 år.

VÄSTAN har plats för 21 barn i åldern 3 - 5 år.

SUNNAN har plats för 19 barn i ålder 5–7 år.

2.2 Ledning och personal

Föreståndare: Marika Kalm
Vice föreståndare: Eva Fogner
Telefon: 329171
Mailadress: vikingen@jomala.ax

Personal på Östan:
1 Lärare i barnomsorg heltid
2 Barnskötare heltid
2 Barnskötare deltid
Telefon: 329172
Mobiltelefon: 04573442177
Mailadress: ostan.vikingen@jomala.ax

Personal på Västan:
2 Lärare i barnomsorgen heltid
1 Barnskötare heltid
2 Barnskötare deltid
2 Assistent deltid/heltid
Telefon: 329173
Mobiltelefon: 04573442178
Mailadress: vastan.vikingen@jomala.ax

Personalen på Sunnan:
2 Lärare i barnomsorgen heltid
2 Barnskötare heltid
1 Assistent deltid
Telefon: 329174
Mobiltelefon: 04573470005
Mailadress: sunnan.vikingen@jomala.ax

Övrig personal:
2 köksbiträden deltid varav ena är placerad på Sunnan
Mobiltelefon: 04573460536
Mailadress: koket.vikingen@jomala.ax

2.2 Verksamhetsårets kalendarium och hålltider

Alla avdelningarna på daghemmet samarbetar vid öppning och stängning samt vid olika aktiviteter och festligheter.

- Öppnar klockan 7:30 (vid behov tidigare).
- Frukost serveras mellan klockan 7:30-8:00.
- Lunch äter Östan klockan 10:45, Västan och Sunnan klockan 11:00.
- Efter lunch är det vila på Östan och Västan.
- 5-årsverksamhet och förundervisning sker efter lunch.
- Mellanmål serveras klockan 14:00.
- Daghemmet stänger klockan 16:45 (vid behov senare).

Utevistelse strävar vi efter att skall ske både på förmiddagen och eftermiddagen alla dagar. Samling, skapande och rörelse är återkommande aktiviteter i vår verksamhet.

Traditioner och högtider så som jul, påsk och midsommar uppmärksammar vi med olika aktiviteter.

I Jomala har daghemmen två planeringsdagar för personalen per termin, då har daghemmet stängt. Vid behov av dagvård under dessa dagar får barnen vara på ett annat daghem i kommunen. Det är avgiftsfritt vid ledig dag på planeringsdagen.

Vikingen har planeringsdagar 6 september och 8 november 2024, 24 januari och 23 maj 2025.

Under sommaren slår kommunen ihop alla daghem fyra veckor i juli. Då har endast ett daghem öppet daghem för de barn som har behov av dagvård.

Sommaren 2025, vecka 28-31, har Sviby Daghem öppet.

3 Jämlikhet och jämställdhet

Inom barnomsorgen ska personalen aktivt arbeta för att möjliggöra delaktighet för alla på lika villkor och alla barn ska ha en möjlighet att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som gäller dem. Barnomsorgen ska främja förståelse för andra människor och stödja utvecklingen av empatisk förmåga. Barnet ska ges möjligheter att utveckla sina färdigheter och göra sina val oberoende av förväntningar baserade till exempel på kön, ursprung, kulturell bakgrund eller andra orsaker som gäller barnet som person. Personalen ska skapa en atmosfär som värderar mångfald och förhålla sig professionellt, öppet och respektfullt också till mångfalden av familjer och familjers olika språk, kulturer, åskådningar och religioner, traditioner samt syn på fostran. Detta ger också goda förutsättningar för ett bra samarbete kring barnets vårdnadshavare olika språk, kulturer, åskådningar och religioner, traditioner samt syn på fostran. Detta ger också goda förutsättningar för ett bra samarbete kring barnets vårdnadshavare.

Vi strävar efter att ha en mångkulturell representation i våra bokhyllor och lärmiljöer. Ett av våra mål är att skapa en trivsamt atmosfär där glädje och mångfald värderas högt. Vi tänker på att skapa en könsneutral verksamhetsmiljö, tillgänglig för alla och som ger likvärdiga möjligheter för alla barn.

Vi arbetar för likabehandling och motverkande av mobbning, där personalen fungerar som goda förebilder och handleder barnen i konflikthantering. Vi har ett återkommande arbete med barnkonventionen med tillhörande arbetsmaterial.

Vi har en likabehandlingsplan och jämställdhetsplan som revideras en gång per år inför nytt läsår. Under detta år kommer den att behandlas och omarbetas för att inom barnomsorgen vara likvärdig för alla.

4 Hållbar utveckling

Barnomsorgen ska bidra till att bygga upp barnets positiva framtidstro och fästa uppmärksamhet vid vikten av en hållbar livsstil. Hållbarhet ska utifrån barnets utvecklingsnivå genomsyra hela barnomsorgens verksamhet. Barnet ska ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur olika val som människor gör bidrar till eller hindrar en hållbar utveckling så att personalen vägleder barnet att tillägna sig hälsosamma och hållbara levnadsvanor.

Daghemmet strävar efter att vid nya inköp prioritera hållbarhet och giftfria produkter.

Vi vårdar våra relationer, är positiva förebilder och ger framtidstro. Barnen ges möjlighet att utveckla sin kunskap om ekonomisk, social och ekologisk hållbar utveckling. Vi läser böcker, gör skogsbesök, samtalar om vikten av att hålla naturen ren och vara rädda om den ekologiska mångfalden. Vi samtalar om konsumtion och återbruk av material. Vi källsorterar och jobbar för att minska matsvinn. Vi lyfter även vikten av en god hälsa med hållbara sömn- och matvanor.

Vi delar leksaker och spel mellan avdelningarna. Personalen lär barnen att vara måna om daghemmets material, sparar på vatten och hushållar med papper.

5 Arbetet med barns delaktighet och inflytande

Varje barn har rätt till delaktighet och inflytande och barnet i barnomsorgen ska ges möjlighet att påverka verksamhetsinnehållet utifrån sin mognadsgrad. Barnet ska få lära sig om sina rättigheter och ska ha en möjlighet att uttrycka sina åsikter i alla frågor som gäller dem. Barnets åsikter ska beaktas i förhållande till barnets ålder och mognad. De demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig ska gälla alla. Verksamheten inom barnomsorgen ska lägga grunden för förståelse av demokratibegreppet och förbereda barnet för delaktighet och ansvar och för de rättigheter och skyldigheter som gäller i ett demokratiskt samhälle.

Detta förutsätter att man medvetet utvecklar arbetssätt och strukturer som främjar delaktighet.

Känslan av att bli sedd och hörd på ett positivt sätt stärker barnets delaktighet. Samtal mellan vuxna och barn sker dagligen, enskilt och i olika grupper.

Vi intervjuar barnen kontinuerligt och följer upp barnens trivsel och utveckling. Barnen ges olika valmöjligheter i verksamhetens aktiviteter, de får vara delaktiga och ge förslag på inomhusmiljön och daghemmets gård. Barnens idéer och tankar ligger till grund för temarbeten. De lyfts, diskuteras och genomförs i mån av möjlighet.

Barnen är delaktiga i skapande av vissa rutiner och våra trivselregler, och vi ser till att alla barn med hjälp av t.ex. bildstöd kan vara delaktiga om inte språket räcker till. Med de äldre barnen förekommer röstning.

Vi jobbar med barnen i smågrupper under dagen, även stationsarbete förekommer. I smågrupper är det lättare för barnen att uttrycka sina åsikter, vara med och påverka, ta beslut och reflektera tillsammans.

6 Välbefinnande

I all barnomsorg ska barnets behov av lek, trygga människorelationer samt positiva erfarenheter som stärker självkänslan tillgodoses. Verksamheten i barnomsorgen ska fokusera på att stärka det positiva, ta tillvara barnets styrkor och skapa meningsfullhet genom glädje i lärandet. På detta sätt stöds och utvecklas den psykiska hälsan och välbefinnandet hos både barn och vuxna i verksamheten. Att i verksamheten skapa strukturer som uppmuntrar till mod, mångfald och nytänkande skapar barn och vuxna som är trygga i sig själva och mår bra.

Barnomsorgens ska fokusera på att mångsidigt stärka psykologiskt välbefinnande och resiliens hos både barn och personal. Att stärka resiliens sker bland annat genom ett systematiskt arbete med att stärka relationskompetens och de socioemotionella färdigheterna. Barnet ska ges möjligheter till att utveckla sin medkänsla med andra och sin självmedkänsla. Ledord inom verksamheten är vänlighet och omtanke mot sig själv och andra, att skapa positiva relationer och skapa engagemang. Ett lösningsfokuserat förhållningssätt där personalen fokuserar på tidigare framgångar och det som fungerar, barnets styrkor, lösningar i samarbete med barnet och vårdnadshavarna samt de dolda resurser barnet har ger förutsättningar till att skapa trygga vuxna och barn.

Välbefinnande hos barn och personal stärks med bra rutiner, en trivsamt miljö, lek och positiva relationer. Barnens och personalens välbefinnande följs upp i olika forum som avdelningsmöten, utvecklingssamtal, planeringsdagar och inte minst i dagliga samtal.

Vi tar tillsammans med barnen fram gemensamma trivselregler och jobbar med att lyfta varandras styrkor. Personalen agerar som goda förebilder och anammar ett positivt förhållningssätt med fokus på problemlösning. Barnen får handledning i konfliktlösning. Vi tränar på att kunna ta motgångar och besvikelser på ett bra sätt.

Barnhälsoplansmöte sker en gång per månad mellan specialläraren och lärarna från avdelningarna. Då diskuteras barnens välbefinnande och vilket stöd som behövas.

7 Leken

Leken har ett egenvärde inom barnomsorgen och goda lekmöjligheter är en del av barnomsorgens målsättning. Lekens betydelse för barnets välbefinnande, utveckling och lärande ska beaktas i all planering av verksamheten. Leken har fysisk, psykologisk, pedagogisk och social betydelse för barnets utveckling. Personalens rutiner och uppsikt är avgörande för att skapa utomhusområden och lekmiljöer där barnet känner sig tryggt.

Vi skapar inspirerande och föränderliga lekmiljöer utifrån barnens ålder och intressen. Vi har gemensamma "lekstationer" som byts mellan avdelningar för att hålla barnens intresse uppe. Här finns även ett hållbarhetstänk, vi får mer om vi delar med oss.

Vi har ofta mindre lekgrupper inom- och utomhus och strävar efter att erbjuda lektider utan avbrott. Barnen erbjuds stunder av både fri och styrd lek under dagen för att uppmuntra till nya lekställningar. Vuxenledda grupplekar kan innehålla koncentrations-, matte-, sång-, språk-, rörelse- och musiklekar.

Personalen finns närvarande och delaktiga i leken för att kunna handleda och för att kunna säkerställa en trygg lekmiljö.

8 Arbetssätt och lärmiljöer

Läroplanen har utarbetats utifrån en pedagogisk grundsyn där barnet har en aktiv roll. I barnomsorgen ska finnas sådana lärmiljöer där barnet ges möjlighet att själva göra aktiva val och barnets egna idéer kan tas tillvara. Personalen ska använda sig av varierande metoder och arbetssätt för att stöda barnets personliga växande, utveckling och lärande. Verksamheten fokuserar på att stärka det positiva, ta tillvara barnens styrkor och skapa meningsfullhet genom glädje i lärandet. Pedagogisk dokumentation och planering hör ihop med ett utforskande arbetssätt som bygger på ett gemensamt experimenterande och undersökande som inkluderar både barn och personal. Ett språkutvecklande arbetssätt gynnar alla barn och deras språkutveckling, trots att det är särskilt viktigt för ett barn med utmaningar inom språkområdet eller de barnen med annat modersmål än svenska.

8.1 Mångsidiga arbetssätt

Ett barn lär med alla sinnen och därför är det viktigt att lärandet i barnomsorgen sker genom att barnet ges möjlighet att bearbeta på flera olika sätt, att lärandet bygger på dialog och relationer, liksom att barnet är medskapare i de verksamheter och miljöer som de tillhör. Verksamheterna bör därför präglas av variation och bidra till barnets möjligheter att skapa kunskap på många, olika sätt. Några viktiga strategier för verksamhetens arbetssätt är, förutom variation, betydelsen av lärandesituationen, att utmana och stötta barnet i sitt lärande och att vidareutveckla sitt eget kunnande inom en mångfald av områden med syfte att stödja barnets idéer och utveckling. Pedagogiskt arbetssätt såsom upplevelsepedagogik, autentiska lärmiljöer kombinerat med möjlighet till fysisk aktivitet och interaktion skapar positiva upplevelser av lärande och motiverar barnet.

Mångsidiga arbetssätt förutsätter mångsidiga lärmiljöer som beaktar barns behov av att röra på sig. Fysisk aktivitet inom barnomsorgen handlar oftast om fysiskt aktiva lekar. Fysisk aktivitet spelar en viktig roll i barnets utveckling och har kopplingar till barnets fysiska tillväxt, utveckling och lärande. Barnomsorgen spelar en viktig roll i främjandet av varje barns rätt till en hälsosam utveckling och det behöver därför finnas gott om tillfällen för fysisk aktivitet inom barnomsorgen.

Barnen lär genom lek, genom att se, höra och uppleva. Vi läser och tittar i böcker, såväl fysiska som digitala, provar på och skapar med hjälp av olika material. Vi experimenterar och dokumenterar, allt utifrån barnens egna intressen och behov. Vi använder oss av iPads och projektorer för att bland annat skapa spännande miljöer, fotografera, titta på bilder och söka information.

Vi skapar tillfällen för fysisk aktivitet genom daglig utevistelse, skogspromenader, rörelselekar och dans, såväl inom- som utomhus. Vi använder oss av Vikingagårdens sporthall vid olika tillfällen.

8.2 Lärmiljö

I begreppet lärmiljö innefattas lokaler, platser, gemenskaper och personer, metoder, redskap och tillbehör som stödjer barnens utveckling, lärande och kommunikation. Lärmiljöerna ska utvecklas så att de mål som fastställs för barnomsorgen kan uppnås och så att de stödjer barnens sunda självkänsla och utvecklingen av sociala färdigheter och förmågan att lära sig. Barnets tankar, idéer, egna erfarenheter, kunskaper, intresse, förslag och individuella behov ska beaktas, tas tillvara och synliggöras i lärmiljöerna. Barnet ska ha möjlighet att utforska världen med alla sina sinnen och med hela kroppen. Lärmiljöerna ska erbjuda barnet olika möjligheter till meningsfull sysselsättning, mångsidiga och fysiska aktiviteter, lekar och spel, men också till vila samt lugn och ro.

De vuxna i lärmiljön är viktiga för att ta tillvara möjligheter för lärande utifrån barnets intresse. Barnet får möjligheter att utforska, upptäcka och erfara världen omkring sig genom kompetent personal som kan urskilja, bekräfta och utmana barnets lärandeprocess. Personalens goda relation till barnet är också centralt för att skapa en bra lärmiljö.

Vi utgår i planerandet av lärmiljöerna från barnens intressen och behov. Miljöerna ska vara inspirerande och föränderliga. Med hjälp av pedagogisk dokumentation kan vi se hur barnens intressen utvecklas och göra förändringar i den fysiska miljön. I skapandet av lärmiljöerna ska vi utgå ifrån barnens perspektiv och material ska vara mångfacetterat och lättillgängligt, där de kan utvecklas tillsammans och utmanas i sina läroprocesser.

I lärmiljön ingår även det sociala samspelet och personalen är nyfikna och uppmuntrande i sin kommunikation med barnen. Vi använder oss av stationsarbete där barnen erbjuds olika aktiviteter i smågrupper en kortare stund och sen förflyttar de sig runt så att de kan genomföra flera eller alla stationer. Stationernas innehåll är varierande och har en tydlig struktur som visar hur de skall genomföras.

8.3 Språkutvecklande arbetssätt

Småbarnsåren är avgörande för språkutvecklingen och därför är ett språkutvecklande arbetssätt en av grundstenarna i barnomsorgens verksamhet. Genom att fokusera på barnets språkutveckling kan barnomsorgen bidra till att stärka deras självförtroende, trygghet, inkludering och flerspråkighet, såväl som litteracitet och kreativitet. Att stimulera barnets språkliga medvetenhet och språkutveckling är två viktiga delar i det språkutvecklande arbetssättet i barnomsorgen. Tidiga insatser på att utveckla barnets språkliga medvetenhet genom fonologiska övningar som genomförs på ett systematiskt, strukturerat och kontinuerligt sätt ger en god grund för barnets fortsatta utveckling mot litteracitet.

Barnens process mot att bli läsande individer påbörjas i högläsningen. Barn kan redan från tidig ålder förstå att tecknen och bilderna på pappret berättar något som sedan kan läsas upp eller berättas om och om igen. I barnomsorgen ska barnet möta en stimulerande läsmiljö. För att skapa en sådan behövs miljö, där barnet läses för och det finns tid för läsning, där barnet ser att vuxna läser och där de uppmuntras att interagera med text som finns i de miljöer där barnet vistas. För en god språkutveckling hos barnet behövs en gemensam förståelse med hemmet för hur man som förebild påverkar barns utveckling till läsare.

Här är också vårdnadshavarna och andra vuxna runt barnet en viktig resurs som läsande förebilder eftersom barn som ser vuxna och äldre barn läsa eller använda texter på olika utvecklar en uppskattning för använda tryckt material och kan komma att använda tryckt material själv i större utsträckning.

Vi arbetar systematiskt och åldersadekvat med språkträning bestående av fonologiska övningar med rim, ramsor, rytm, stavelser och sortering av ord. Även språklekar enligt Bornholmsmodellen används. Vi ger synlighet åt olika språk som finns i barngruppen eller i personalen.

Personalen agerar som goda förebilder, använder ett rikt språk, sätter ord på vardagshändelser och uppmuntrar till samtal. Böcker finns alltid tillgängliga i lärmiljöerna. Vi har sagostunder, gör biblioteksbesök och har bokkassar på våra daghem. Vi har sagostunder med lyssnande och använder oss av tjänsten Polyglutt – sagor digitalt med möjlighet att lyssna på olika språk och se bilder på storbildsskärm. Vi observerar och lär om symboler som finns i vår omgivning.

Vi använder oss av bild- och teckenstöd i verksamheten. Vi uppmärksammar Nordiska Litteraturveckan årligen och ordnar kura grynings-stunder med sagoläsning.

8.4 Pedagogisk dokumentation och planering

Pedagogisk dokumentation är ett arbetssätt för att planera, genomföra, utvärdera och utveckla barnomsorgens verksamhet. Den information och förståelse som dokumentationen bidrar till ska användas till exempel för att arbetssätten, lärmiljöerna, verksamhetens mål, metoderna och innehållet kontinuerligt ska kunna anpassas enligt barnens intressen och behov.

För att kunna följa varje barns utveckling och lärande behöver det finnas dokumentation för alla barn i daghemsverksamhet inom barnomsorgen och dokumentationen behöver analyseras utifrån vilka möjligheter det enskilda barnet får för att kunna utvecklas och lära. När dokumentationen sker kontinuerligt och systematiskt är det möjligt att följa och analysera hur verksamheten stimulerar och utmanar barnet i deras utveckling och lärande. Det är först när varje barns möjligheter till utveckling synliggörs som det går att utvärdera hur man i verksamheten arbetar mot målen i läroplanen. Barnet själv skall kunna gå tillbaka och se över sin lärandeprocess, hen behöver själva få se att hen lärt sig och utvecklats.

Genom arbete med pedagogisk dokumentation kan vi synliggöra barnets utveckling och läroprocesser. Vi kan även observera oss själva och utveckla vårt sätt att skapa goda lärandestunder i vår verksamhet. Personalen har deltagit i fortbildning i ämnet och utvecklar kontinuerligt arbetet med pedagogisk dokumentation, som tar tid och utrymme i anspråk. I den pedagogiska dokumentationen, som är under arbete, kan vi använda oss av intervjuer, barnets skapande, observationer, foto, film och ljudinspelningar.

Ålands landskapsregering har under hösten 2022 givit ut en anvisning för ibruktagandet av barnets lärlogg. I barnets lärlogg ska barnets läroprocess synliggöras, styrkor lyftas och behov av stöd uppmärksammas.

8.5 Digitala arbetsätt och digital kompetens

Betydelsen av digitala färdigheter i samhället ökar och personalen inom barnomsorgen behöver förhålla sig till detta. En av barnomsorgens uppgifter är att främja jämlikheten i utbildningen och det är därför viktigt att varje barn får tillräckliga digitala färdigheter för framtiden. Digitala färdigheter är också i sig ett betydande verktyg för lärande. För att möjliggör kvalitativ inläring i digitala miljöer behövs utöver digitala verktyg och behövs också digitalpedagogiskt kunniga lärare i kombination med högklassiga digitala tjänster. Vilka digitala färdigheter som behövs, den digitala kompetensen, förändras över tid i takt med att samhället, tekniken och olika digitala tjänster förändras. Det varierar också med barnets ålder. Digitala arbetsätt och digitala verktyg ska användas på ett medvetet sätt som gynnas barns lärande.

Delar av personalen har under hösten 2022 fått fortbildning i digital kompetens och det pågår just nu ett arbete i kommunen kring digitaliseringen inom barnomsorgen där enheterna ska utrustas med fler digitala verktyg. En digitaliseringsplan för barnomsorgen håller på att tas fram.

Vi ökar under tiden den digitala kompetensen hos personal och barn, bland annat genom att prova på arbete med olika digitala verktyg. Vi använder oss av olika appar, projektorer och iPads och forskar nyfiket på olika former av programmering.

Våra digitala verktyg ska ge ett mervärde till det vi gör, fokusera på barnens delaktighet och vara ett av alla verktyg vi arbetar med. Fokus ska ligga på att våga försöka och misslyckas, problemlösning och källkritik.

9 Omsorg, kost och vila

Barnomsorgen ska främja allsidig fysisk, emotionell, social och kognitiv utveckling. Förutom den pedagogiska verksamheten är det därför också viktigt att se till barnets behov av tid för återhämtning och vila, trygga relationer, att stärka barnets möjligheter till att tillägna sig en positiv hållbar inställning till mat och goda matvanor.

9.1 Omsorg

Verksamheten i barnomsorgen ska utgå från en helhetssyn på barn och barnens behov, där omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. Omsorg innebär att tillgodose barnets fysiska grundbehov, men också den emotionella omsorgen om barnet. Vardagsrutiner som innefattar barnets grundbehov och andra dagligen återkommande situationer, till exempel måltider, att klä på och av sig, vila och att sköta sin hygien, är en viktig del av barnets dag. För den emotionella omsorgen och för barnets utveckling är samspelet mellan barn och personal viktigt. Ömsesidiga och respektfulla relationer och närhet utgör grunden för god omsorg. Barn mår bra av att knyta kontakter med andra människor och har ett behov av både trygga vuxna relationer och relationer med jämnåriga.

God omsorg ges i en trygg, trivsamt och stimulerande miljö, där dagliga återkommande rutiner samt ansvarstagande och närvarande personal arbetar. Barnet ska få utvecklas och lära sig utifrån sina egna förutsättningar och behov. Personalen stöttar, uppmuntrar och fokuserar på barnets styrkor, hjälper dem att bli självständiga, att tro på sig själva och erbjuder en trygg famn om barnet så önskar.

Barnen erbjuds att få vara med och påverka sin situation på daghemmet och de ska känna sig delaktiga i verksamheten. En miljö där egna åsikter respekteras och där vi visar hänsyn till varandra.

Olika vardagsrutiner ser vi som olika lärandesituationer:

- På morgonen hälsas barnen välkomna av personalen.
- Vid olika hallsituationer så som på- och avklädning strävar vi efter att barnen skall bli självständiga genom att träna, visa, prata med barnet om hur man gör.
- Vid toaletsituationen respekteras barnens integritet
- Efter lekstunder hjälps alla åt att städa.
- Hittar gemensamma lösningar på olika problem.
- Födelsedagar uppmärksammas.
- Barnen deltar genom att få bestämma sagor, sånger, ramsor, lekar.
- Vid maten strävar vi efter att ge varandra matro.
- Personalen är goda förbilder.
- På eftermiddagen när barnet går hem säger vi "Hejdå" till varandra.

9.2 Kost

Barn i barnomsorgen ska erbjudas en hälsosam och lämplig kost som fyller barnets näringsbehov. Närproducerade råvaror används i så stor utsträckning som möjligt och matsvinn undviks. Hälsosamma och allsidiga huvudmål och mellanmål av hög kvalitet främjar barnens välbefinnande och hälsa. Maten ska erbjudas tillräckligt ofta under dagen. Maten som barnet behöver påverkas både av barnets individuella behov och längden på barnets närvaro under dagen i barnomsorgsverksamheten. De gemensamma måltiderna fungerar som en social och pedagogisk situation för barngruppen där barnen bland annat lär sig gott bordsskick och att ta hänsyn till varandra.

Vikingaåsens skolkök tillreder daghemmet Vikingens lunch. Skolan följer Livsmedelsverkets näringsrekommendationer och kommunens kostpolicy. Köksbiträdet tar vara på råvarorna och planerar mellanmålet så att matsvinn undviks.

Frukost och mellanmål tillreds på daghemmet. Barnet erbjuds en hälsosam och lämplig kost som fyller barnets näringsbehov under dagen.

De gemensamma måltiderna ses som en pedagogisk situation där barnet lär sig äta hälsosamt, socialt samvaro, gott bordsskick och att ta hänsyn till varandra.

Barnets personlighet och individuella behov respekteras. Personalen uppmuntrar till att smaka och uttrycka känslor av hunger eller mättnad.

9.3 Vila

Barn har rätt till lek, vila och fritid. Balansen mellan aktiviteter och vila återhämtning är viktigt inom barnsomsorgens verksamhet. Det är också viktigt att tänka på att många barn, också lite äldre barn, kan bli trötta och uppleva en ökad stress under eftermiddagarna, vilket man behöver beakta då dagens planeras för balans mellan aktivitet och vila. Vilan i barnsomsorgens verksamhet behöver därför utgå från det enskilda barnets behov, som kan komma att variera. Under vilan behöver särskilt beaktas barnets integritet och personalens lyhörddhet inför barnets signaler och behov är viktigt.

På avdelningarna Östan och Västan sker vilan på en madrass på golvet med kudde och filt. Personalen vilar tillsammans med barnen. Ett eget kramdjur får tas med. Barnets behov respekteras.

På avdelningen Sunnan erbjuds barnen en lugn stund med högläsning alla dagar. Vi eftersträvar att skapa utrymme för lugn lek och återhämtning. En gång i veckan lyssnar vi på lugn musik och har avslappningsövningar.

Även extra lästunder erbjuds både ute och inne för de barn som har behov av en lugn stund.

10 Arbetet med förverkligande av lärområdena inom barnomsorgen

För att planera en kvalitativ barnomsorg och för att stöda barnets utveckling och lärande är det viktigt att det råder balans mellan social, emotionell, fysisk och kognitiv utveckling. Därför är det viktigt att i planeringen av verksamheten beakta och känna till betydelsen av lek, kontakt med naturen, musik, konst och fysisk aktivitet. Det är också centralt att man i verksamheten främjar barnets deltagande, initiativ, och självständighet, att problemlösning och kreativitet får ta plats och att uppmuntra sådant lärande som omfattar resonemang, undersökning och samarbete. Utifrån detta ska lärarna i barnomsorg tillsammans med barnet planera och genomföra en mångsidig och helhetsskapande pedagogisk verksamhet med utgångspunkt i fem lärområden.

Dessa fem lärområden är likvärdiga och barnet har rätt att få mångsidiga upplevelser inom de olika lärområdena. Personalen ska se till att den pedagogiska verksamheten, som planeras av lärare i barnomsorg, men förverkligas av hela arbetslaget tillsammans, främjar utvecklingen och lärandet hos barn i olika åldrar.

Lärområden inom barnomsorgen:

- Språk och kommunikation
- Skapande, kultur och estetiska uttrycksformer
- Mångfald, gemenskap och samhälle
- Matematiskt tänkande, hållbarhet och utforskande
- Kropp, hälsa och utveckling

Det är viktigt att alla barn har möjlighet att lära sig och få arbeta i egen takt och utveckla sina färdigheter i mångsidiga lärmiljöer i växelverkan med andra barn, läraren och den övriga personalen. Syftet med lärområdena är att erbjuda barnet nya och inspirerande lärandeupplevelser och möjligheter att arbeta med uppgifter som innehåller lämpliga utmaningar i lärandet. Barnets olika behov av stöd ska beaktas i verksamheten och barnet ska ges tillräckligt stöd genast när behov uppstår.

Vi jobbar utifrån olika teman som kan sträcka sig över veckor, månader, terminer och år. Vi ser, med hjälp av pedagogisk dokumentation, hur barnens intressen och behov utvecklas och planerar verksamheten utifrån de fem lärområdena. Vi använder oss av exempelvis mindmaps för att se att vi får med alla lärområden i vår verksamhet.

SPRÅK OCH KOMMUNIKATION är en stor del av vardagen på daghemmen. Vi samtalar med barnen och sätter ord på saker och företeelser som barnen möter i verksamheten. Vi kommunicerar med tecken och bildstöd, kroppsspråk och ansiktsuttryck. Vi läser dagligen tillsammans med barnen.

SKAPANDE, KULTUR OCH ESTETISKA UTTRYCKSFORMER

Barnen får prova på skapande med olika material. Vi sjunger regelbundet och provar på olika former av dramatisering, dans och rörelse. Vi gör t.ex. studiebesök på muséer och besöker kulturellt intressanta miljöer.

MÅNGFALD, GEMENSKAP OCH SAMHÄLLE

Representation av mångfald finns i böcker och lärmiljöer. Vi jobbar i mindre och större grupper, varierar arbetssätten utifrån barnens intressen och behov. Vi gör olika studiebesök kopplade till verksamheten.

MATEMATISKT TÄNKANDE, HÅLLBARHET OCH UTFORSKANDE

I den dagliga verksamheten finns oändliga möjligheter att lyfta det matematiska tänkandet. Vi väger, mäter, sorterar, jämför, räknar, adderar och subtraherar. Vi anammar ett utforskande förhållningssätt och fångar upp barnens intressen, är nyfikna och uppmuntrande och söker tillsammans med barnen svar på frågor som uppstår. Hållbarhetstänket finns alltid närvarande och lyfts när tillfälle uppstår.

KROPP, HÄLSA OCH UTVECKLING

Barnen erbjuds möjlighet till fysiska aktiviteter. En allsidig kost serveras, med utökad inslag av vegetarisk mat. Vi samtalar med barnen om vikten av att äta bra och ta hand om sig. Det finns utrymme för vila och återhämtning i dagsrutinerna.

11 Förundervisningen

Syftet med förundervisningen är att förbereda barnet för livet och fortsatt lärande och utbildning. Förundervisningen kan bedrivas ihop med övrig barnomsorgs verksamhet och /eller separat för de barn som ingår i förundervisningen. Under förundervisningsåret arbetar man utifrån samma lärområden som berör hela barnomsorgen, men med förstärkt fokus på skolförberedande centralt innehåll. Även om innehållet är skolförberedande skall det bearbetas med leken som utgångspunkt och genom mångsidiga arbetssätt, med konkret och visuellt material och genom ett gemensamt utforskande.

På avdelningen Sunnan sker förundervisning integrerat under hela dagen. Under ca 45 minuter efter lunch, fyra dagar i veckan, arbetar förundervisningsbarnen bland annat med språklekar enligt Bornholmsmodellen, laborerar med matematiska begrepp, testar enklare programmering och bekantar sig med skapande i olika former.

Under förundervisningsåret fokuserar vi speciellt på dessa områden:

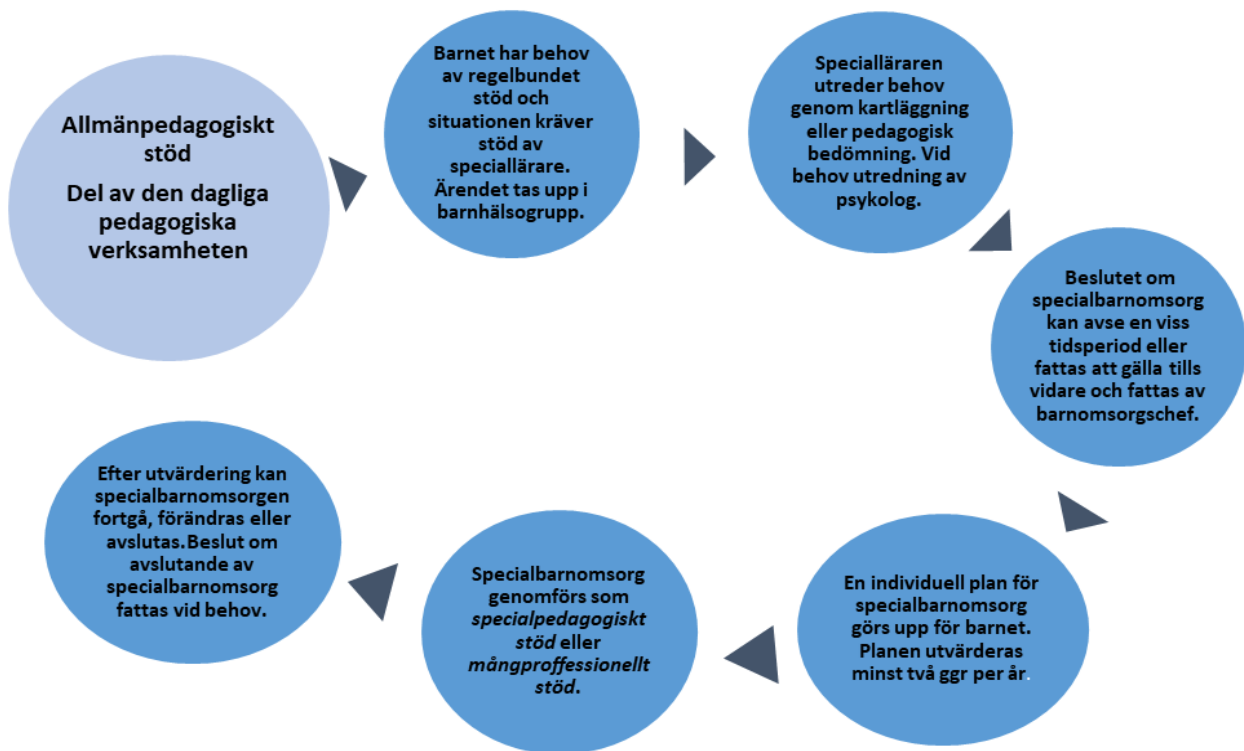
- Att uppmuntra och stöda barnet till att bli självständiga skolbarn.
- Att stöda barnet i sociala samspelet.
- Att fördjupa barnens språkliga utveckling genom språklekar, högläsning mm.
- Att stöda och uppmuntra barnen i deras matematiska tänkande.
- Att ge barnen möjlighet att utforska, experimentera och lära sig söka information.
- Skapa i olika former och tekniker.
- Fysisk aktivitet både inom- och utomhus.

12 Stöd för utveckling och lärande

Varje barn inom barnomsorgen har enligt sitt behov rätt till stöd för sin utveckling och sitt lärande. Barnomsorgen ska bereda gynnsamma förutsättningar för barnets allsidiga utveckling genom att på olika sätt arbeta förebyggande och genom att erbjuda olika stödåtgärder. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt att tidigt identifiera hinder för utveckling och lärande och att sätta in stödfunktioner i förebyggande syfte. Genom tidigt och rätt riktat stöd kan man främja barnets utveckling, lärande och välbefinnande. Barnets behov av stöd, förverkligande av stöd och utvärdering av stöd sker i samråd med barnet och barnets vårdnadshavare.

För att kunna upptäcka stödbehovet ska barnets möjlighet till utveckling och lärande utvärderas kontinuerligt i den dagliga verksamheten. Barnets möjligheter till utveckling och lärande följs upp i samarbete med barnet och vårdnadshavarna och dokumenteras i loggen för barnets utveckling och lärandeprocess vid loggens uppföljning. Uppmärksamhet fästs vid att i ett tidigt skede känna igen möjliga hinder eller svårigheter för barnets växande och lärande. Det stöd som barnet får ska vara flexibelt, långsiktigt planerat och ska ändra enligt barnets behov. För att trygga barnets utveckling och lärande är det viktigt att stödet ges i rätt tid och på rätt nivå så länge som barnet har behov av stödet.

I bilden beskrivs arbetsgången för stöd för barnets utveckling och lärande:

12.1 Allmänpedagogiskt stöd

Det allmänpedagogiska stödet är en del av den dagliga pedagogiska verksamheten och riktar sig till alla barn som tillfälligt behöver stöd för sin allsidiga utveckling. Allmänpedagogiskt stöd innebär att alla barn ska få ett individanpassat bemötande inom ramen för det allmänpedagogiska arbetet. I verksamheten innebär detta exempelvis att:

- utgå från barnets intressen behov och styrkor
- beakta barns olika sätt att lära sig
- arbetssätten varierar
- smågruppers sammansättning varierar vid behov
- den pedagogiska miljön är ändamålsenlig
- verksamheten åskådliggörs med bilder
- samspelet mellan barn och vuxna är fungerande och att de dagliga rutinerna stödjer barnet.
- barnet får kortvarigt tillfälligt stöd av kurator.

Arbetsgången

Personalen vid daghemmet eller vårdnadshavare uppmärksammar barn i behov av mer stöd. Vårdnadshavare informeras.

Personalen för ärendet till daghemmets barnhälsoplansmöten (BHG) vid behov.

Vid behov kontaktar personalen specialläraren för konsultation och handledning.

Ansvarsfördelningen:

Allmänpedagogiskt stöd ges av personalen genom att de anpassar och individualiserar arbetet i verksamheten.

Kontakten med hemmet

Vid planerande av tillfälliga stödinsatser ska barnet och vårdnadshavare inkluderas och informeras.

Personalen håller kontakten med vårdnadshavare gällande planering och genomförandet av allmänpedagogiska stödinsatser.

12.2 Specialbarnomsorg

Specialbarnomsorg ges då barnets behov av stöd är regelbundet och då situationen kräver stöd av speciallärare i barnomsorgen. Specialbarnomsorg ska ges av kommunen i den omfattning som barnet har behov av det som specialpedagogiskt stöd eller mångprofessionellt stöd.

För varje barn inom barnomsorgen som beviljats specialpedagogiskt eller mångprofessionellt stöd ska de särskilda stödinsatserna utformas och sammanfattas i en individuell plan för stöd för utveckling och lärande, SUL, som dokumenteras i lärloggen för barnets utveckling och lärandeprocess.

Specialpedagogiskt stöd kan innebära att:

- speciallärare inom barnomsorg träffar barnet för systematisk handledning och träning
- speciallärare inom barnomsorg handleder personal och vårdnadshavare
- bildkommunikation på individnivå, individuell bildstruktur
- stödtecken används
- personaltäthet ökas
- assistent/resursperson kan bistå barnet

Mångprofessionellt stöd kan innebära att:

- Barnet får stöd av talterapeut, logoped, ergoterapeut eller fysioterapeut
- Barnet får kontinuerligt, planerat stöd av psykolog och kuratorstjänster

Arbetsgången vid specialpedagogiskt stöd:

Arbetsgången är illustrerad under kapitel Stöd för utveckling och lärande.

Ansvarsfördelningen mellan lärare inom barnomsorg, speciallärare och beslutsfattare:

Det enskilda barnets behov av stöd tas upp i BHG av personalen. Speciallärare gör en utredning i form av kartläggning eller pedagogisk bedömning och på basis av den fattas det beslut om specialbarnomsorg.

Speciallärare tar i samråd med vårdnadshavare och lärare i barnomsorg fram en individuell plan för barnets utveckling och lärande där barnets åsikter ska beaktas enligt ålder och mognad.

Personalen ansvarar för dokumentationen och stödåtgärder som gynnar barnets utveckling både i gruppen och individuellt samt att den individuella planen följs.

Specialläraren träffar barnet regelbundet eller enligt överenskommelse.

Kontakten med hemmet gällande specialbarnomsorgen:

Stödinsatserna planeras i samråd med vårdnadshavaren som alltid ska ha tillgång till den individuella planen.

Specialläraren fungerar som kontaktperson mellan hemmet och olika aktörer inom det mångprofessionella stödet (skolpsykolog, talterapi, ergo/fysioterapi) och sammankallar till nätverksmöten.

Specialläraren fyller vid behov i samtyckesblankett tillsammans med pedagogisk personal gällande psykologbedömning och ansvarar att vårdnadshavare får ta del av den och godkänna den.

Rutinerna för uppgörande av barnets individuella plan för stöd för lärande och utveckling SUL:

Specialläraren kartlägger stödbehovet utifrån observationer, kartläggning och annan viktig information kring barnet.

Därefter tar man fram planen för utveckling och lärande i samråd med vårdnadshavare och lärare i barnomsorg och uppställs mål för stödinsatser. Mål och ansvarsområden delges vårdnadshavare som får ge sina synpunkter om den.

Planen utvärderas och uppdateras två gånger per år eller då barnets behov kräver det.

13 Samarbete med vårdnadshavare

Barnomsorgen ska främja olika former av samarbete för att gynna barnets utveckling, lärande och delaktighet. Barnomsorgens verksamhet bedrivs i nära samverkan med hemmet och barnomsorgen ska skapa förtroendefulla relationer med vårdnadshavare som bär huvudansvaret för barnets fostran, lärande och utveckling. Vårdnadshavarens kännedom om det egna barnet ska, tillsammans med personalens yrkesmässiga kunskaper och erfarenheter, ligga till grund för en respektfylld dialog med fokus på barnets bästa. Barnomsorgen ansvarar över att skapa förutsättningar för samarbetet med vårdnadshavare bland annat genom en aktiv kontakt med hemmen. Familjers olika språkbakgrund behöver beaktas i kontakten så att kommunikationen kan ske smidigt. Olika behov av stöd i kommunikationen möts. Barnets och vårdnadshavarnas livsåskådning ska också beaktas i planeringen av barnomsorgsverksamheten.

För att kunna uppfylla sin fostrande uppgift måste vårdnadshavarna få information om hur deras barns lärande och utveckling fortskrider. Vårdnadshavarna ska informeras om centrala frågor som gäller verksamheten, till exempel läroplan, arbetsplan och olika evenemang. Genom att kontinuerligt bli informerade om barnets utveckling, mående och lärande kan vårdnadshavarna bättre stöda sina barn. Särskilt viktigt är samarbetet med vårdnadshavarna vid övergångar; till barnomsorg, mellan barnomsorgsenheter, vid övergång till grundskola samt vid planering och genomförande av stöd för lärande och utveckling. Barnets utveckling och lärandeprocesser ska sedan med hjälp av materialet i lärloggen följas upp minst en gång per år i samband med ett utvecklingssamtal tillsammans med vårdnadshavare.

Samarbetet med vårdnadshavare förutsätter också vårdnadshavares engagemang genom exempelvis att ta del av information från barnomsorgsenheten, delta i möten och i sin tur delge personalen viktig information, för att barnets tid i barnomsorgen blir så bra som möjligt.

Vi håller infomöten för nya vårdnadshavare, alternativt ÖPPET HUS-dagar då nya familjer är välkomna att besöka daghemmet. Här informeras om daghemmets verksamhet och rutiner och det finns tillfälle att bekanta sig med miljö och personal och att ställa frågor.

Den dagliga kontakten är viktig. Vid lämning och hämtning sker ett informationsutbyte om barnets dag mellan personal och vårdnadshavarna. Vi informerar om kalendarium, temaarbete och annat som vårdnadshavarna behöver veta i månadsbrev på Wilma. Wilma är ett digitalt system som används för informationsutbyte mellan personal och vårdnadshavare. Där också vistelsetiden skall bokas av vårdnadshavare.

Utvecklingssamtal erbjuds på regelbundet basis och efter önskemål. Vi har även tillfällen med föreläsningar, infomöten, aktivitetsskvällar och vårfest där vårdnadshavare bjuds in.

Samarbete med vårdnadshavarna förutsätter även vårdnadshavarnas engagemang genom att aktivt ta del av den information som ges och i sin tur delge viktig information till personalen.

14 Rutiner för övergångar inom barnomsorgen

Övergången från hemmet, från den tidigare barnomsorgen till förundervisningen och från förundervisning till skolan är viktiga skeden i barnets liv. En smidig övergång främjar barnens känsla av trygghet och välbefinnande samt deras förutsättningar för tillväxt och för att lära sig. Det är viktigt att personalen lyssnar, är lyhörd, öppen och ärlig i kommunikationen med vårdnadshavarna för att skapa goda förutsättningar för trygga övergångar för barnet. I lärloggen för utveckling och lärande kan övergångarna dokumenteras, diskuteras och utvärderas. Information som är nödvändig för anordnande av stöd för lärande och utveckling överförs när barnet övergår från en enhet till en annan eller från ett utbildningsstadium till följande.

En smidig övergång från hemmet främjar barnets känsla av trygghet och välbefinnande. Personalen är aktiv, välkomnande och lyhörd i kommunikationen till vårdnadshavarna.

Inskolningen utformas efter barnets och vårdnadshavarens behov. Då ges barnet möjlighet att i egen takt få bekanta sig med daghemmets rutiner och personal. Inskolningen är tre till fem dagar och är avgiftsfri de tre första dagarna.

Då barnet byter grupp inom daghemmet beaktar vi barnets bästa. Personalen på avdelningarna planerar, för att skapa en så trygg övergång som möjligt. Barnet kommer att besöka den nya avdelningen, från kortare stunder som utökas i tid tills alla viktiga rutiner känns bra för barnet.

Vid byte av daghem kommer det att ske en inskolning på det nya daghemmet som utgår från barnets behov. Nödvändig information om barnet överförs mellan daghemmen.

I slutet på vårterminen ordnar vi öppet hus för de nya barnen och vårdnadshavarna som skall börja på höstterminen. Då frågar vi vårdnadshavarna om tidpunkt för inskolning av barnet och utbyter annan viktig information.

15 Arbetet med utvärdering av verksamheten

Ett bra kvalitetsarbete bygger på att barnomsorgen planerar, följer upp och utvärderar sitt eget arbete, tar tillvara resultaten och omsätter dem i olika åtgärder för att utveckla verksamheten. Det är kommunens ansvar att se till att enheten har förutsättningar att göra detta. Genom utvärdering kan enheten fånga upp vad som fungerat bra och vad som fungerat mindre bra. Det är viktigt att alla parter, barnen, vårdnadshavarna, ledningen och personalen, utvärderar verksamheten. Inom barnomsorgen bör man kontinuerligt utvärdera hur läroplanen har förverkligats i verksamheten. Utvärderingen kan fokusera på bland annat personalens kommunikation med barnen, stämningen i gruppen, pedagogiska arbetssätt, verksamhetens innehåll, samarbetet med hemmen, barnhälsan, personalresurserna, utrymmena eller lärmiljöerna. I ett daghem ansvarar daghemsföreståndaren för att möjliggöra och följa upp utvärderingen medan det i ett fritidshem ansvaras över av rektor eller daghemsföreståndare. Resultaten av utvärderingen ska fungera som ett instrument för verksamhetens interna utveckling och vid behov leda till justeringar av verksamhetsidé och arbetsrutiner.

Uppföljningen och utvärderingen syftar alltså till att synliggöra resultat och ge underlag för eventuella förändringar. Det är inte bara fråga om att kontrollera hur ansvaret fullföljts utan en fråga om hur arbetet ska fortsätta och utvecklas.

Då barnomsorgen har nya styrdokument pågår just nu ett uppbyggande av rutiner och organisation för att bättre kunna arbeta med uppföljning och utveckling av verksamheten.

Tills vidare ser vi till att lärarna regelbundet träffas och tillsammans utvärderar och reflekterar över sitt uppdrag och verksamheten. Arbetslagen utvärderar och utvecklar verksamheten på avdelningsmöten. Barnen är delaktiga i utvärderingen av verksamheten tillsammans med personalen i samtal i mindre eller större grupper, genom intervjuer och observationer. Vårdnadshavarna involveras i utvärderingen genom utvecklingsamtal och infomöten, där olika frågor diskuteras, och med hjälp av enkätundersökningar.

Resultaten av utvärderingarna lyfts inom avdelningarnas arbetslag, hela daghemmets personalgrupp, inom daghemsföreståndargruppen och med kommunens barnomsorgsledning, och vid behov lyfts frågor till politisk nivå.

16 Beskrivning av religiösa evenemang och verksamhet med inslag av religionsutövning

Landskapslag om barnomsorg och grundskola slår fast att verksamheten inom barnomsorgen är ickekonfessionell och barnets och vårdnadshavarnas livsåskådning ska beaktas och respekteras i planeringen av verksamheten. Vidare styrs verksamheten också av bestämmelserna om religions- och samvetsfrihet i Finlands grundlag (FFS 731/1999). Landskapsregeringen har tagit fram anvisningar (ÅLR 2021/3409) gällande högtider och religiösa evenemang i den allmänna verksamheten inom barnomsorg och grundskola vars syfte är trygga att de kulturella grundrättigheterna och de grundrättigheter som gäller religionsfrihet förverkligas inom barnomsorgen och grundskolan, att främja tolerans och pluralism samt att säkerställa att undervisningen är religiöst och konfessionellt obunden.

Kommunen kan besluta om religiösa evenemang ska ingå i barnomsorgens och grundskolans verksamhet eller om det inte ska göra det. Religiösa evenemang (t.ex. gudstjänster och religiösa morgonsamlingar) är religionsutövning. Om kommunen väljer att religiösa evenemang ska ingå i verksamheterna ska de beskrivas i arbetsplanen. Vid religiösa evenemang och förrättningar ska man ordna alternativ och meningsfull sysselsättning. Den alternativa verksamheten ska med undantag för det religiösa innehållet till sin natur och sina mål vara så lika som möjligt det evenemang i vars ställe verksamheten ordnas. I barnomsorgen ska man också se till att deltagandet eller icke-deltagandet i de religiösa evenemangen inte leder till att barnet stämplas eller till andra menliga följder för barnet. Det väsentliga är att vårdnadshavaren har en faktisk och genuin möjlighet att välja om barnet ska delta i evenemang och förrättningar som innehåller religiösa inslag. Religiösa evenemang och förrättningar ska ordnas separat från den övriga verksamheten. Enheten ska se till att friheten att inte delta i religionsutövning också uppnås i praktiken, till exempel så att de alternativa evenemangen ordnas på en fysiskt annan plats. I synnerhet när man överväger att ordna religiösa evenemang och alternativ verksamhet

inom enheten ska man i det praktiska genomförandet försäkra sig om att likabehandlingen av barnen inte äventyras och att inga barn stämplas. Daghemmet ansvarar för barnens säkerhet i alla situationer.

Samarbete med församlingens verksamhet kan ske t.ex besök i julkyrkan eller sångstund med församlingsmusikern.

Vi informerar vårdnadshavarna i god tid i våra kalendarier och månadsbrev där evenemanget beskrivs. Vårdnadshavarna ombeds då att säga till personalen om deras barn inte kan/får delta. Möjlighet att avstå och därmed få annan verksamhet erbjuds.

Vi strävar efter att erbjuda en annan form av aktivitet som passar för de stunder om barn inte kan delta i församlingens verksamhet. Barnets bästa är i centrum, deras åsikter ska höras i proportion till barnets ålder och mognad. Samtal med barn och vårdnadshavare sker kontinuerligt, även reflektion och samtal om kulturella skillnader och värderingar sker i arbetslaget.